

ПРАВНО СХВАТАЊЕ

О саставу већа Врховног касационог суда за одлучивање у предметима
захтева за испитивање законитости правоснажне пресуде и
захтева за заштиту законитости

(усвојено на седници Кривичног одељења Врховног касационог суда дана
19.02.2010. године)

1) У већу састављеном од тројице судија Врховни касациони суд одлучује у свим предметима захтева за испитивање законитости правоснажне пресуде без обзира који суд је донео пресуду против које је захтев изјављен, а применим одредаба члана 146. Закона о изменама и допунама Законика о кривичном поступку („Сл. гл. РС“, број 72/09 од 03.09.2009. године) и члана 32. Закона о уређењу судова („Сл. гл. РС“, број 116/08 од 22.12.2009. године и 104/09 од 16.12.2009. године).

2) О захтеву за заштиту законитости нижестепених судова и бившег Врховног суда Србије, Врховни касациони суд одлучује у већу састављеном од пет судија, на основу одредби члана 24. став 7. Законика о кривичном поступку (пречишћен текст) односно члана 10. Закона о изменама и допунама Законика о кривичном поступку („Сл. гл. РС“, број 72/09 од 03.09.2009. године) и члана 30. став 1, члана 32. и члана 90. став 1. Закона о уређењу судова („Сл. гл. РС“, број 116/08 од 22.12.2009. године и 104/09 од 16.12.2009. године).

У већу састављеном од седам судија Врховни касациони суд одлучује о захтеву за заштиту законитости изјављеном против одлука Врховног касационог суда, на основу одредаба члана 24. став 7. Законика о кривичном поступку (пречишћен текст) односно члана 10. Закона о изменама и допунама Законика о кривичном поступку („Сл. гл. РС“, број 72/09 од 03.09.2009. године).

Образложење

**САСТАВ ВЕЋА ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА ЗА ОДЛУЧИВАЊЕ У ПРЕДМЕТИМА
ЗАХТЕВА ЗА ИСПИТИВАЊЕ ЗАКОНИТОСТИ ПРАВНОСНАЖНЕ ПРЕСУДЕ**

Према одредбама члана 30. став 1. Закона о уређењу судова ("Сл. гласник РС" 116/08 од 22.12.2008. године и "Сл. гласник РС" бр. 104 од 16.12.2009. године) Врховни касациони суд одлучује о ванредним правним средствима изјављеним на одлуке судова Републике Србије.

На основу члана 90. став 1. истог закона предмете у којима не буде донета коначна одлука до 31.12.2009. године Врховни суд Србије уступа Врховном касационом суду, односно судовима у чију надлежност предмети спадају по том закону и закону којим се уређују седишта и подручја судова.

Врховни суд Србије је као суд престао да постоји 01.01.2010. године (Закон о уређењу судова "Сл. гласник РС" број 116/08 од 22.12.2008. године, који се примењује од 01.01.2010. године).

Захтев за испитивање законитости правноснажне пресуде као ванредни правни лек укинут је (престао је да постоји као правни лек) Законом о изменама и допунама Законика о кривичном поступку ("Сл. гласник РС" 72/09 од 03.09.2009. године) који се примењује од 11.09.2009. године. Дакле тај правни лек не постоји од 11.09.2009. године.

Према одредбама 97. Закона о уређењу судова ("Сл. гласник РС" број 116/08 од 22.12.2008. године и 104/09 од 16.12.2009. године) даном почетка примене тог закона то јест од 01.01.2010. године престају да важе Закон о уређењу судова ("Сл. гласник РС" бр. 63/01, 42/02, 27/03, 29/04, 101/05 и 46/06) и одредбе члана 12-20 Закона о судовима ("Сл. гласник РС" бр. 46/91, 60/91 – исправка, 18/92 – исправка, 71/92, 63/01, 42/02, 27/03 и 29/04).

Како је у бившем Врховном суду Србије остао већи број нерешених предмета захтева за испитивање законитости правноснажне пресуде који су на основу одредби члана 90. став 1. важећег Закона о уређењу судова уступљени Врховном касационом суду, поставља се питање састава већа Врховног касационог суда у коме ће тај суд одлучивати када је у питању испитивање законитости пресуда бившег Врховног суда Србије.

Одредбом члана 146. Закона о изменама и допунама Законика о кривичном поступку који се примењује од 11.09.2009. године прописано је "на лица која су до дана ступања на снагу овог закона поднела захтев за ванредно ублажавање казне и захтев за испитивање законитости правноснажне пресуде примењују се одредбе Законика о кривичном поступку ("Службени лист СРЈ" бр. 70/01 и 68/02 и "Сл. гласник РС" бр. 58/04, 85/05, 115/05, 49/07 и 20/09). У ставу 2. истог члана одређено је да "ако до дана ступања на снагу овог закона још није протекао рок за подношење захтева за испитивање правноснажне пресуде а до истека прописаног рока тај захтев буде поднет, поступак по

том захтеву спровешће се по одредбама Законика о кривичном поступку ("Сл. лист СРЈ" бр. 70/01 и 68/02 и "Сл. гласник РС" бр. 58/04, 85/05, 115/05, 49/07 и 20/09)".

Одредбом члана 24. став 7. Законика о кривичном поступку на чију примену упућује одредба члана 146. Закона о изменама и допунама Законика о кривичном поступку прописано је следеће "суд одлучује о захтеву за ванредно ублажавање казне у већу састављеном од пет судија ако се ради о кривичном делу за које је у закону прописана казна затвора у трајању од 15 година или тежа казна, а у већу састављеном од **тројице судија** ако се ради о кривичном делу за које је прописана блажа казна **и када одлучује о захтеву за испитивање законитости правноснажне пресуде**".

При томе, за разлику од става 8. истог члана којим се за одлучивање о захтеву за заштиту законитости прави разлика у саставу већа зависно од тога против чије одлуке је захтев изјављен (па се у правилу о захтеву одлучује у већу састављеном од пет судија а када је у питању захтев против одлуке већа суда надлежног за одлучивање и о захтеву за заштиту законитости – одлучује се у саставу од седам судија), када је у питању одлучивање о захтеву за испитивање законитости правноснажне пресуде, та разлика се у Законнику о кривичном поступку на чију примену упућује одредба члана 146. Закона о изменама и допунама Законика о кривичном поступку ("Сл. гласник РС" бр. 72/09) НЕ ПРАВИ, већ је законска одредба члана 24. став 7. јасна – **"да се о захтеву за испитивање законитости правноснажне пресуде увек одлучује у већу састављеном од троје судија. Осим тога и чланом 32. важећег Закона о уређењу судова који се примењује од 01.01.2010. године прописано је "ако законом није другачије одређено, Врховни касациони суд о правним средствима одлучује у већу од троје судија"**.

Стога би једини правилан састав већа за одлучивање о преузетим предметима захтева за испитивање законитости правноснажне пресуде, применом одредби члана 146. Закона о изменама и допунама ЗКП ("Сл. гласник РС" 72/09) и члана 32. важећег Закона о уређењу судова био – **веће од троје судија и то у свим предметима, без обзира против чије пресуде је захтев изјављен.**

ПРЕТХОДНО ПОСТУПАЊЕ ПОВОДОМ ЗАХТЕВА ЗА ИСПИТИВАЊЕ ЗАКОНИТОСТИ ПРАВНОСНАЖНЕ ПРЕСУДЕ ДО 31.12.2009. године

Иако је и раније до доношења Закона о изменама и допунама Законика о кривичном поступку одредба члана 24. став 7. ЗКП прописивала да се о захтеву за испитивање законитости правноснажне пресуде одлучује увек у трочланом судском већу, Врховни суд Србије је о овом правном леку, када је био изјављен против пресуде Врховног суда Србије одлучивао у седмочланом већу, дакле идентично као и када је одлучивао о захтеву за заштиту законитости изјављеном против одлука Врховног суда Србије.

Разлози за такво поступање произилазе из тада важећег "Закона о судовима" односно "Закона о уређењу судова"

-чланом 17. Закона о судовима ("Сл. гласник РС" бр. 46/91, 60/91 – исправка, 18/92 – исправка, 71/92, 63/01, 42/02, 27/03 и 29/04) прописана је надлежност Врховног суда Србије па је тако у ставу 1а. прописано да је Врховни суд Србије надлежан да одлучује о ванредним правним лековима против правноснажних одлука судова, уколико законом није другачије одређено а у ставу 1ж. истог члана – да одлучује о правним лековима против одлука већа Врховног суда, уколико законом није другачије одређено.

Истим чланом одређено је да Врховни суд Србије када одлучује о правним лековима, одлучује у већу састављеном од пет судија, ако законом није другачије одређено. Ова одредба Закона о судовима престала је да важи чланом 97. Закона о уређењу судова ("Сл. гласник РС" 116/08 од 22.12.2008. године) који се примењује од 01.01.2010. године.

Одредбом члана 29. Закона о уређењу судова ("Сл. гласник РС" бр. 63/01, 42/02, 27/03, 103/03, 29/04, 101/05, 46/06) која се **примењивала до 01.01.2007. године** састав већа Врховног суда Србије био је прописан на следећи начин:

Ако законом није другачије одређено Врховни суд Србије о правним средствима одлучује у већу од пет судија

Веће од девет судија Врховног суда Србије одлучује о правном средству изјављеном на одлуку већа Врховног суда Србије

<Истим чланом Закона о уређењу судова који се **примењивао од 01.01.2007. године** састав већа Врховног суда Србије био је прописан тако да:

Ако законом није другачије одређено, Врховни суд Србије о правним средствима одлучује у већу од пет судија

Веће од седам судија Врховног суда Србије одлучује о правном средству изјављеном на одлуку већа Врховног суда Србије.

Како су и Закон о уређењу судова ("Сл. гласник РС" бр. 63/01, 42/02, 27/03, 29/04, 101/05 и 46/06) и одредбе члана 12-20 Закона о судовима ("Сл. гласник РС" бр. 46/91, 60/91 – исправка, 18/92 – исправка, 72/92, 63/01, 42/02, 27/03 и 29/04) **ПРЕСТАЛЕ ДА ВАЖЕ** даном почетка примене Закона о уређењу судова ("Сл. гласник РС" бр. 116/08 од 22.12.2008. године) и то чланом 97. тог закона а исти се примењује од 01.01.2010. године, те како одредба члана 146. Закона о изменама и допунама Законика о кривичном поступку ("Сл. гласник РС" бр. 72/09 од 03.09.2009. године) прописује да се на лица која су до дана ступања на снагу тог закона поднела захтев за испитивање законитости правноснажне пресуде примењују одредбе Законика о кривичном поступку ("Службени лист СРЈ" бр. 70/01 и 68/02 и "Сл. гласник РС" бр. 58/04, 85/05, 115/05, 49/07 и 20/09) то и по овом основу на

састав већа за одлучивање о овом правном леку, без обзира против које и чије одлуке је изјављен примењују се одредбе члана 24. став 7. ЗКП на који упућује одредба члана 146. горе наведених измена и допуна ЗКП.

САСТАВ ВЕЋА ПРИЛИКОМ ОДЛУЧИВАЊА О ЗАХТЕВУ ЗА ЗАШТИТУ ЗАКОНИТОСТИ

Чланом 30. став 1. важећег Закона о уређењу судова прописано је да Врховни касациони суд одлучује о ванредним правним средствима изјављеним на одлуке судова Републике Србије и о другим стварима одређеним законом, а чланом 32. истог закона одређено је да **"ако законом није другачије одређено, Врховни касациони суд о правним средствима одлучује у већу од троје судија"**.

Чланом 90. важећег Закона о уређењу судова прописано је да предмете у којима до 31.децембра 2009. године не буде донета коначна одлука Врховни суд Србије уступа Врховном касационом суду, односно судовима у чију надлежност предмети спадају по овом закону и закону којим се уређују седишта и подручја судова. То значи да је бивши Врховни суд Србије све предмете по ванредним правним лековима уступио Врховном касационом суду у надлежност.

Чланом 24. став 7. важећег Законика о кривичном поступку који се примењује од 11.09.2009. године одређено је да **"суд одлучује о захтеву за заштиту законитости у већу састављеном од пет судија, а у већу састављеном од седам судија кад одлучује о захтеву за заштиту законитости против одлуке већа тог суда због повреде закона"**.

Како је Врховни касациони суд преузео одређени број предмета захтева за заштиту законитости од Врховног суда Србије и како ће се и даље у раду Врховног касационог суда појављивати предмети захтева за заштиту законитости изјављених против правноснажних одлука донетих од стране Врховног суда Србије обзиром да наведени правни лек није везан за рок, поставља се питање тумачења одредбе члана 24. став 7. сада важећег ЗКП то јест састава већа Врховног касационог суда за одлучивање поводом захтева за заштиту законитости изјављених против одлука бившег Врховног суда Србије.

Будући да прелазне и завршне одредбе Закона о изменама и допунама Законика о кривичном поступку ("Сл. гласник РС" бр. 72/09 од 03.09.2009. године) не упућују на примену неких других прописа у погледу одлучивања о захтеву за заштиту законитости изјављеним против одлука бившег Врховног суда Србије то је једино правилно решење – примена важећих законских одредби Законика о кривичном поступку и Закона о уређењу судова.

Дакле, из наведеног произилази да Врховни касациони суд о захтеву за заштиту законитости увек одлучује у већу састављеном од пет судија а у већу састављеном од седам судија само када одлучује о захтеву за заштиту законитости против одлуке "**већа тог суда**" то јест Врховног касационог суда. Наиме, термин "**већа тог суда**" може се односити само на веће суда које одлучује о захтеву за заштиту законитости а како је од 01.01.2010. године према важећем Закону о уређењу судова за одлучивање о ванредним правним лековима – дакле и захтеву за заштиту законитости надлежан само Врховни касациони суд, то значи да у седмочланом већу Врховни касациони суд одлучује само о захтеву за заштиту законитости изјављеним против одлука већа Врховног касационог суда.

То другим речима значи да о захтеву за заштиту законитости изјављеном и против одлука бившег Врховног суда Србије, Врховни касациони суд одлучује у петочланом већу.